

Uit de Natuurbescherming

Ontwerp-NATUURBESCHERMINGSWET

Bij Koninklijke Boodschap van 9 juli 1962 is aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden een ontwerp van Wet houdende voorzieningen in het belang van de natuurbescherming. Het laatste artikel van dit ontwerp stelt dat deze Wet kan worden aangehaald als „Natuurbeschermingswet”. En deze korte betiteling zullen we dan maar gebruiken.

Reeds in de Troonrede van 1928 werd een Natuurbeschermingswet aangekondigd; na een moeizame voorgeschiedenis van 34 jaren is dan thans een ontwerp ingediend.

In de goed geredigeerde memorie van toelichting wordt opgemerkt dat sinds 1900 — mede doordat de bevolking sedertdien meer dan verdubbeld is — het areaal aan bos en woeste gronden samen, per hoofd van de bevolking gedaald is van rond 1600 m² tot 400 m². Dit betekent dat op het ogenblik Nederland per hoofd minder natuurruimte heeft dan enig ander land ter wereld. Tevens heeft het streven de gronden in het cultuurlandschap zo productief mogelijk te maken in het verleden geleid tot vernietiging van een groot deel der natuurlijke elementen in dit landschap, dat daardoor armer is geworden aan zijn karakteristieke flora en fauna en heeft ingeboet aan traditionele schoonheid.

De noodzaak van een Natuurbeschermingswet wordt — volgens de memorie van toelichting — gestaafd door twee belangrijke argumenten:

1. de noodzaak van het contact met de schoonheid en de rust van de natuur, waarbij natuurbescherming en openlucht recreatie elkaar dienen aan te vullen;
2. in het belang van de ontwikkeling van een aantal natuurwetenschappen dient de mogelijkheid te blijven bestaan van voortgezet en steeds hernieuwd onderzoek naar de natuurlijke levensgemeenschappen, hun ontwikkeling en opeenvolging.

Om deze redenen worden de nog overgebleven natuurgebieden van Nederland gezien als een cultureel bezit van zodanige waarde, dat de gemeenschap er baat bij heeft daarvan zoveel mogelijk te behouden.

Dit kan niet uitsluitend door maatregelen van ruimtelijke ordening. Mr. O. P. F. M. Cremers, burgemeester van Haarlem, noemde in de plenaire vergadering van de Contact-Commissie voor Natuur- en Landschapsbescherming op 10 november j.l. daarvoor vier redenen:

1. de natuurbeschermingsbelangen behoren principieel tot de zwakke partij, aangezien op een planologische bestemming tot natuurmonument altijd kan worden teruggekomen, terwijl een andere bestemming na verwezenlijking in de regel onomkeerbaar is;
2. natuurbescherming ten behoeve van wetenschapsbeoefening en recreatie is een bovengemeentelijk belang, waarvan de behartiging een bijzondere deskundigheid vereist;
3. planologische bestemmingen en de daarbij mogelijke gebruiksvoorschriften hebben een algemener en globaler karakter dan dat zij de bijzondere zorg kunnen verzekeren, die natuurgebieden van verschillende gesteldheid kunnen behoeven, b.v. bij het uitvoeren van een wetenschappelijk verantwoord beheersplan;
4. in onze planologische wetgeving passen niet de — in het ontwerp-Natuurbeschermingswet opgenomen — bepalingen voor de bescherming van zeldzame plant- en diersoorten.

Wel is een regeling ontworpen die de behartiging van de natuurbeschermingsbelangen hecht verankerd doet zijn aan de regelingen op het gebied van de ruimtelijke ordening. Het wetsontwerp, eenmaal wet geworden, zal het mogelijk maken, dat terreinen en wateren, die geen eigendom zijn van de Staat, worden aangewezen als beschermd natuurmonument. Deze terreinen en wateren moeten echter van algemeen belang zijn uit een oogpunt van natuurschoon of om hun natuurwetenschappelijke betekenis.

De aanwijzing als beschermd natuurmonument geschiedt bij beschikking van de minister of staatssecretaris van onderwijs, kunsten en wetenschappen, in overeenstemming met de minister, belast met de zorg voor de ruimtelijke ordening. Over de voorgenomen aanwijzing wordt het advies ingewonnen van de Natuurbeschermingsraad — welke de Voorlopige Natuurbeschermingsraad zal vervangen — en van de Vaste Commissie van de Rijksdienst voor het Nationale Plan. Tevens worden in een zeer uitvoerige procedure alle belanghebbenden in de gelegenheid gesteld hun gevoelen omtrent de voorgenomen aanwijzing tot beschermd natuurmonument kenbaar te maken

en tegen de aanwijzing in beroep te gaan. Inmiddels kunnen in gevallen van dringende noodzaak reeds tijdens deze procedure alle beschermende bepalingen gelden. Volgens dezelfde procedure kan een aanwijzing als beschermd natuurmonument ook weer geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken.

Is een terrein of water eenmaal aangewezen als beschermd natuurmonument, dan mogen zonder vergunning geen handelingen verricht worden die schadelijk of ontsierend zijn. In overeenstemming met de eigenaar en de gebruiker kan de minister, de Natuurbeschermingsraad gehoord, voor een periode van ten hoogste drie jaren een beheersplan vaststellen, dat het behoud of het herstel van het natuurschoon of van de natuurwetenschappelijke betekenis ten doel heeft. Tevens is het, behalve voor de eigenaar en de gebruiker, verboden een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken, af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen.

Daar artikel 461 van het Wetboek van Strafrecht alleen geldt voor grond, is in het ontwerp-Natuurbeschermingswet opgenomen, dat het is verboden, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich te bevinden in of op het water, dat deel uitmaakt van een beschermd natuurmonument, indien op duidelijk zichtbare wijze is kenbaar gemaakt, dat de toegang tot dit water verboden is.

Het wetsontwerp bevat een afzonderlijke regeling, volgens welke natuureservaten, die eigendom zijn van de Staat, als staatsnatuurmonument kunnen worden aangewezen. Daarvoor geldt dan ook het verbod van verontreinigen, planten uitsteken, bloemen plukken, takken snijden en dieren verontrusten, vangen en doden.

Een belangrijke bepaling is ook dat op eenvoudige wijze, in Nederland in het wild voorkomende plant- en diersoorten kunnen worden aangewezen als beschermde plantesoort, resp. diersoort. Hiervoor is dan ook uitsteken, plukken, afsnijden, resp. verontrusten, nest of hol verstoren of beschadigen, vangen of doden verboden.

Hoewel er op enkele details nog wel wensen bestaan, mag de wet in haar geheel toch zeker bevredigend worden genoemd. Moge de Natuurbeschermingswet spoedig in het Staatsblad staan en voortvarend worden toegepast.

M. O.

Apollovulinder

Foto: D. L. Booy